

Biblioteksplan 2023–2026

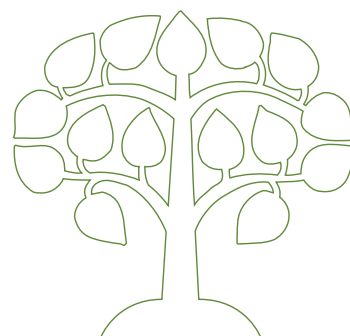
Kommunfullmäktige

Strategi

» **Plan/program**

Riktlinje

Regler och instruktioner

Fastställt av: Kommunfullmäktige § 116

Datum: 2023-10-16

För revidering ansvarar: Tillväxtförvaltningen

För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Tillväxtförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen

Dokumentet gäller för: Tillväxtnämnden och barn- och utbildningsnämnden

Dokumentet gäller till och med: 2026

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Styrdokument.....	4
3. Bibliotekens betydelse i samhället	4
4. Biblioteksverksamhet i Lindesbergs kommun.....	5
5. Mål	7
6. Uppföljning.....	7
7. Referenser.....	7

1. Inledning

Bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.¹

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska alla kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Syftet med biblioteksplanen är att ge vägledning för bibliotekens verksamheter. Biblioteksplanen är också ett stöd för förtroendevalda och tjänstepersoner i frågor som rör biblioteksutveckling, läsning, kunskap och livslångt lärande.

Lindesbergs kommuns biblioteksplan omfattar kommunens biblioteksverksamhet som består av folkbibliotek, filialbibliotek, biblioteksbus och skolbibliotek. Planen är utarbetad av tillväxtförvaltningen i samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen och antas slutligen av kommunfullmäktige.

2. Styrdokument

Förutom de lagmässiga krav som angetts ovan är även, Region Örebro läns utvecklingsstrategi, FNs konvention om barns rättigheter (barnkonventionen), IFLAs och Unescos folkbiblioteksmanifest och skolbiblioteksmanifest, relevanta för biblioteksplanens och bibliotekens utformning.

Region Örebro läns utvecklingsstrategi lyfter bibliotekens roll när det gäller målet att nå ökad delaktighet i samhället och minskad digital klyfta, tillsammans med kulturen, folkbildningen, det civila samhället och den sociala ekonomin.

En av folkbibliotekets viktigaste målgrupp är barn och unga, men barnkonventionen berör alla delar av bibliotekets verksamhet, inte bara barnbiblioteksverksamheten. Bibliotekets verksamhet ska vara utformad så att alla tillämpbara delar i barnkonventionen uppfylls.

I Region Örebro Läns kultur- och biblioteksplaner för perioden 2020–2023 är inriktningsmålet "Solidariskt fördelad kultur" samt "Kultur och hälsa". Dessa inriktningsmål gäller även för den regionala biblioteksverksamheten. Solidariskt fördelad kultur bygger på demokratisk grund och är tillgänglig för alla. Möjligheten att delta i kulturlivet ska inte begränsas till faktorer som utbildning, ekonomi, bostadsort, funktionsnedsättning, etnicitet, språk, religiös tillhörighet, kön, könstillhörighet, sexuell läggning eller ålder. Solidariskt fördelad kultur har särskilt fokus på att nå nya grupper. Kulturplanen lyfter fram sex perspektiv där barn är ett av dem.

3. Bibliotekens betydelse i samhället

Biblioteken tillhör samhällets viktigaste kultur- och bildningsinstitutioner. Folkbiblioteket är ett viktigt offentligt rum i kommunen, där alla kan vistas på egna premisser. Folkbiblioteken finns till för alla och nyttjandet ska vara avgiftsfritt. Skolbibliotekens främsta uppdrag är att stödja skolans måluppfyllelse. Fungerande folk- och skolbiblioteken är en grundförutsättning för det demokratiska samhällets utveckling. Uppdraget innebär att främja litteraturens

---

¹ Bibliotekslagen (2013:801)

ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

De svenska bibliotekens verksamhet möter idag betydande samhällsutmaningar. Stora förändringar sker runt mediekonsumtion, digitalisering, informationsnyttjande, läsförståelse och kulturskapande. Dessa samhällsutmaningar påverkar bibliotekens roll i samhället och skapar ett förändringstryck på hela bibliotekssektorn.

Att folkbibliotekens uppdrag även ska omfatta det egna skapandet, den konstnärliga förnyelsen, yttrandefriheten, och folkbildningen har varit viktiga perspektiv i den nationella biblioteksdiskussionen under lång tid. Under senare år har det även i internationella sammanhang formulerats ökade behov av att förhålla sig till biblioteket som en offentlig samtalsarena och mötesplats.

Kulturens ökade betydelse för städers attraktivitet och identitet har dessutom på många platser resulterat i att bibliotekens fysiska utrymmen utformats som offentliga upplevelse- och mötesplatser. Biblioteken har därmed blivit en del i orters och städers strategiska utveckling, som mötesplatser som bidrar till att nya samhälleliga relationer uppstår där kreativitet och innovation uppstår.

Skolans uppgift är att se till att verksamheten i skolbiblioteket organiseras så att den möter alla elevers behov av språk- och kunskapsutveckling. Skolbiblioteket ska vara en del av skolans verksamhet och bibliotekets personal och övrig pedagogisk personal ska ha möjlighet att samarbeta. Det måste också finnas en lokal som gör det möjligt att använda skolbiblioteket i skolans alla ämnen.

4. Biblioteksverksamhet i Lindesbergs kommun

I Lindesbergs kommun bor ca 23 600 invånare. Kommunen är geografisk stor till ytan med fler tätorter som tidigare utgjort egna kommuner. Tätorterna, som också betraktas som serviceorter, är Fellingsbro, Frövi, Lindesberg och Storå/Guldsmedshyttan. Ungefär 6 000 invånare bor utanför någon av tätorterna. Detta ställer speciella krav på och utmaningar för den kommunala servicen. För folkbiblioteken innebär det att arbeta med decentraliserad verksamhet som kräver större resurser på många plan. För skolbiblioteksverksamhet är den främsta utmaningen att erbjuda alla elever kvalitativa, tillgängliga och likvärdiga skolbibliotek oavsett skolans geografiska läge i kommunen.

Biblioteksverksamheten i Lindesbergs kommun är diversifierad. Två av kommunens förvaltningar bedriver biblioteksverksamhet där folkbiblioteken har den största och mest utåtriktade verksamheten. Förutom stadsbiblioteket som är fysiskt beläget i Lindesbergs centrum finns tre filialbibliotek i orterna Fellingsbro, Frövi och Storå samt en biblioteksbus. Meröppet har genom statsbidrag kunnat införas på biblioteken i Lindesberg och Frövi vilket har ökat tillgängligheten till bibliotekslokalerna. Meröppet betyder öppet utan personal. Utöver detta finns ett gymnasiebibliotek och skolbiblioteksverksamhet i en del av kommunens grundskolor.

Folkbibliotek

Folkbibliotekens speciella åtaganden uttrycks i bibliotekslagen:

- Att vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov (6§)
- Att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur (7§)
- Att verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (7§)
- Att ägna särskilt uppmärksamhet åt barn och ungdomar (8§)

Lindesbergs biblioteksverksamhet har här ett tydligt uppdrag som bedrivs genom huvudbiblioteket i Lindesberg, filialerna samt biblioteksbussens turer. Dels till allmänheten och dels till förskolor och fritidshem inom kommunen.

Skolbibliotek

Alla skolor ska ha ett skolbibliotek². Skolbiblioteket är en del av den pedagogiska verksamheten i skolan och kan organiseras så att det på olika sätt stärker elevernas utbildning. Skolbibliotekets uppdrag att vara en pedagogisk resurs för skolans elever och lärare i deras uppdrag att stimulera och ge stöd till eleverna i deras språk-, läs- och kunskapsutveckling.

Enligt Skolinspektionen krävs ett organiserat samarbete mellan en skola och ett folkbibliotek för att kravet på tillgång till skolbibliotek ska anses vara uppfyllt. Skolbiblioteket ska vara anpassat för elevernas behov att främja språkutveckling och stimulera till läsning

Att ha en god läsförmåga är en avgörande kompetens för en elevs skolutveckling och arbetet med att nå läroplanens mål. Att främja läsintresset, både att läsa skönlitteratur och att ta del av faktatexter, är en framgångsfaktor i skolans uppdrag i att ge eleverna en god läskompetens. Grundskolan i Lindesberg arbetar läsfrämjande men ytterligare insatser behövs.

Att många nyanlända barn och unga påverkas av hur förskolan och skolan, men också folkbiblioteken, arbetar med tillgänglighet, läsfrämjande och integration är i det närmaste en självklarhet.

Andra aktörer

Förutom Lindesbergs kommun finns även andra aktörer som bedriver biblioteksverksamhet inom kommunens geografiska område. Region Örebro län ansvarar för lasarettsbiblioteket och folkhögskolebiblioteket vid Fellingsbro folkhögskola. Kriminalvårdsstyrelsen som ansvarar för biblioteksverksamheten på kriminalvårdsanstalten Hinseberg. Denna biblioteksplan omfattar inte verksamheten som bedrivs av ovan nämnda utomkommunala aktörer men flera biblioteksverksamheter utförda av olika aktörer understryker potentiella samordningsförtjänster.

I anslutning till folkbiblioteket bedrivs också museiverksamhet. I en utredning från 2016 efterfrågas en högre grad av samordning mellan folkbiblioteksverksamheten och kulturarvsverksamheten. Utredningen betonar behovet av att stadsbibliotekets lokaler i högre grad bör fungera som en mötesplats, ett så kallat demokratiskt rum, för alla åldrar och intressen som främjar gemenskap, kunskap och upplevelser.

---

² Kap 2 §36 skollag (2010:800)

Gemensamma utmaningar

Enligt Statens medieråds rapport Unga & medier lägger barn och unga allt mindre tid på att läsa böcker och tidningar, samtidigt som många unga själva anser att de borde läsa mer.³ Samtidigt uppvisar fler elever en bristande läsförmåga. För att klara skolan och de krav som samhället ställer behöver barn och unga ha ett språk som utvecklas fullt ut. Att kunna läsa är en grund för ett aktivt deltagande i samhället, men att barn läser för nöje och upplevelse är också viktigt för deras utveckling och välmående.

Under barnets första år är språkutveckling som mest intensiv och påverkningssbar. Tidiga insatser är avgörande för att förbättra läsförmågan. Läsförämjande insatser riktade till små barn är av stor betydelse för barnets fortsatta utveckling. I detta arbete är föräldrar, pedagoger och andra vuxna i barnets närhet viktiga.

I Lindesbergs kommun kan den samlade biblioteksverksamheten bidra till betydande kunskapsförmedling och kompetenshöjning genom att ett systematiskt läsförämjande arbete bedrivs där folkbiblioteket och skolbiblioteken samverkar och tillsammans utformar arbetsmetoder som ökar läsförståelsen.

5. Mål

Lindesbergs kommuns biblioteksplan 2023–2026 är en kommunövergripande samordningsstrategi för biblioteksverksamheten för att möta dagens och morgondagens biblioteksbehov.

Under 2023–2026 prioriteras arbetet mot följande mål:

- Barn- och utbildningsförvaltningen och tillväxtförvaltningen skapar formaliserad samverkan för den samlade biblioteksverksamheten i Lindesbergs kommun.
- Barn- och utbildningsförvaltningen och tillväxtförvaltningen samverkar i syfte att förbättra förutsättningarna för barn och ungas läsförståelse.

6. Uppföljning

Uppföljning genomförs inom den organisatoriska nivå som har ansvar för respektive biblioteksverksamhet.

7. Referenser

Bibliotekslag (2013:801)

Skollag (2010:800)

Statens medieråd; Ungar och medier 2021 – En statistisk undersökning av ungas medievanor och attityder till medieanvändning

Biblioteksplan för Region Örebro län 2020-2023

Örebro läns kulturplan 2020-2023

---

³ <https://www.statensmedierad.se/aktuellt/nyheter/2021/minskat-lasande-i-nastan-alla-aldrar>